

ARBEIDSRET TEN

KJENNELSE

Avsagt: 1. juli 2020

Saksnr.: 31/2019

Lnr.: AR-2020-16

Dommere: Jakob Wahl
Eli Mette Jarbo
Sveinung Koslung
Tor-Arne Solbakken
Kirsti Vassbotn
Roger Hansen
Jorunn Matre Estensen

Saken gjelder: Adgang til partshjelp

Landsorganisasjonen i Norge med
Fagforbundet

Advokat Hans Chr. Monsen

mot

1. KS
2. Ålesund kommune
3. Orkland kommune
4. Heim kommune

Advokat Øyvind Gjelstad

Partshjelpere:

Samfunnsviterne, Juristforbundet,
Tekna, Naturviterne, AFAG, Econa

Advokat Åse Marie Eliassen

NITO

Advokat Beate Sire Dagslet

KJENNELSE

- (1) Kjennelsen gjelder erklæring om partshjelp i forbindelse med behandling av sak for Arbeidsretten.
- (2) LO/Fagforbundet og Delta reiste ved stevninger henholdsvis 6. desember og 11. desember 2019 søksmål mot KS, jf. Arbeidsrettens saker 31 og 32/2019. Ved stevninger 17. januar 2020 ble søksmålene utvidet til også å omfatte kommunene Ålesund, Orkland og Heim, jf. arbeidstvistloven § 35. Søksmålene gjelder spørsmål om ordinær arbeidstid for kontoradministrasjonen i kommuner som ble sammenslått med virkning fra 1. januar 2020. Da rettens sammensetning er ulik ved behandling av sakene, kan ikke sakene forenes. På bakgrunn av partenes begjæring har retten besluttet å avholde felles hovedforhandling.
- (3) Akademiker-foreningene Samfunnsviterne, Juristforbundet, Tekna, Naturviterne, AFAG og Econa (Samfunnsviterne m.fl.) og NITO har erklært partshjelp til støtte for Landsorganisasjonen i Norge med Fagforbundet (LO/Fagforbundet) i Arbeidsrettens sak 31/2019. KS og de saksøkte kommunene har innsigelser mot partshjelpserklæringene. Det anføres at vilkårene i arbeidstvistloven § 46 første ledd bokstav a) eller b) ikke er oppfylt.
- (4) Samfunnsviterne m.fl. og NITO har også erklært partshjelp til støtte for Delta i sak 32/2019 og Arbeidsretten vil avsi tilsvarende kjennelse om partshjelp i tvisten mellom Delta og KS og de saksøkte kommunene.
- (5) **Kort om søksmålet, tariffregulering og tvistetema**
- (6) Både sak 31 og 32/2019 knytter seg til hovedtariffavtalen for kommuner (HTA) for perioden 2018 - 2020 § 4, punkt 4.2 og 4.2.1, som lyder slik:

«§ 4 Arbeidstid

...

4.2 37,5 timer pr. uke

Den ordinære arbeidstid skal ikke overstige gjennomsnittlig 37,5 timer pr. uke, jf. arbeidsmiljøloven §§ 10-4 og 10-12.

4.2.1 Kontoradministrasjon

Kontoradministrasjonenes ordinære arbeidstid skal være den som nå gjelder i den enkelte kommune, dog ikke ut over hva som følger av punkt 4.2.

Merknad

De lokale parter kan avtale at arbeidstiden for kontoradministrasjonen i stedet skal følge punkt 4.2 mot en økonomisk kompensasjon.»

- (7) Begge sakene springer ut av tvister i forbindelse med kommunesammenslåingene nye Ålesund, Orkland og Heim. I flere av kommunene som var omfattet av sammenslåingen var arbeidstiden for kontoradministrasjonen kortere enn 37,5 timer. Spørsmålet er hva den ordinære arbeidstiden skal være etter kommunesammenslåingene. Fagforbundet og Delta anfører at bestemmelsen i HTA punkt 4.2 betyr at den ukentlige arbeidstiden ikke skal overstige 37,5 timer, og at den såkalte «sikringsbestemmelsen» i punkt 4.2.1 innebærer at arbeidstakerne skal beholde den arbeidstiden de hadde ved sammenslåingen. KS anfører at bestemmelsen i punkt 4.2 regulerer arbeidstidens øvre og nedre grense, uavhengig av sikringsbestemmelsen i punkt 4.2.1, og at det etter inndelingslova § 3 oppstår «ei ny eining». Det betyr at det ikke er noen gjeldende arbeidstidsordninger som skal videreføres i de sammenslåtte kommunene. Tvistene gjelder også krav om gjeninnføring av tidligere arbeidstid og krav om etterbetaling.
- (8) HTA for perioden 2018–2020 er inngått mellom KS og i alt 42 arbeidstakerorganisasjoner. LO/Fagforbundet og de aktuelle Akademiker-foreningene og NITO er parter i hver sine tariffavtaler. De bestemmelser som er omtvistet i sakene er inntatt i HTA Kapittel 1 Fellesbestemmelser og er likelydende i alle hovedtariffavtalene.
- (9) **Nærmere om partshjelpserklæringene**
- (10) Samfunnsviterne m.fl. meldte seg som partshjelpere i erklæring datert 8. april 2020. NITO gjorde det samme i erklæring datert 19. april 2020. I brev 22. april 2020 fra Arbeidsretten ble LO/Fagforbundet og KS og de saksøkte kommunene orientert om partshjelpserklæringene, og fikk frist til 11. mai 2020 med å fremme eventuelle innsigelser mot partshjelpen. I prosesskriv 11. mai 2020 har KS og de saksøkte kommunene bestridt adgangen til partshjelp fra Samfunnsviterne m.fl. og fra NITO. Det vises til gjengivelse av partenes anførsler nedenfor.
- (11) I brev fra Arbeidsretten 13. mai og 29. mai 2020 fikk partene adgang til å inngi merknader til partshjelpsspørsmålet, og ble varslet om at spørsmålet vil bli avgjort av retten ved kjennelse etter skriftlig behandling.
- (12) **Partenes anførsler**
- (13) Partshjelperne *Samfunnsviterne m.fl* har i korte trekk anført:
- (14) Utfallet av søksmålet berører partshjelperne og deres medlemmer direkte. Saken ligger som sådan innenfor partshjelpernes formål og naturlige interesseområde, og de har derfor et

reelt behov begrunnet i egen rettsstilling for å opptre som partshjelpere i saken, jf. arbeidstvistloven § 46 første ledd.

- (15) Det er dokumentert gjennom tvisteprotokoller mellom flere av Akademiker-foreningene og KS at foreningene har tvistet om det samme spørsmålet som i hovedsaken mellom LO/Fagforbundet og KS. Dette er dels gjort overfor samme og dels overfor andre kommuner enn dem som er saksøkt i den foreliggende saken.
- (16) En dom fra Arbeidsretten som for eksempel pålegger de aktuelle kommunene å gjeninnføre arbeidstiden fra før sammenslåingen 1. januar 2020, vil få virkning for alle ansatte i kommuneadministrasjonen. Sakens utfall er derfor ikke begrenset til en prejudikatsvirkning. Én rettsak er under enhver omstendighet mer prosessøkonomisk, enn flere prosesser om de samme spørsmålene.
- (17) Partshjelperne har til sammen ca. 9400 yrkesaktive medlemmer i tariffområdet i KS, og samlet om lag 110 medlemmer i nye Heim, Ålesund og Orkland kommuner
- (18) Partshjelperen *NITO* viser også til tvisteprotokoll med KS for dels samme og dels andre kommuner, om de samme spørsmål som er tema i saken her. Det faktiske og rettslige grunnlaget i stevningene fra Fagforbundet og Delta er i sak sammenfallende med det som er anført i tvistene mellom NITO og KS. Utfallet av søksmålet berører NITO og NITOs medlemmer direkte. Saken ligger naturlig innenfor foreningens formål og naturlige interesseområde. NITO har et reelt behov grunnet i egne medlemmers rettsstilling, til å opptre som partshjelper i saken.
- (19) NITO har til sammen ca. 6600 yrkesaktive medlemmer i tariffområdet i KS og har i overkant av 110 medlemmer i nye Ålesund, Orkland og Heim kommuner.
- (20) *LO/Fagforbundet* har ikke innsigelser til partshjelpen, men forutsetter at partshjelperne innordner seg en felles fremdriftsplan og at rammene for saken ikke utvides.
- (21) *KS, Ålesund, Orkland og Heim* har bestridt partshjelpen og i korte trekk anført:
- (22) Det er inngått formelt sett selvstendige hovedtariffavtaler mellom henholdsvis Samfunnsviterne m.fl. og NITO på den ene side og KS på den andre side. Det følger av arbeidstvistloven § 35 at Samfunnsviterne m.fl. og NITO ikke har noen form for søksmålskompetanse eller søksmålsinteresse i forbindelse med rettstvister som har tilknytning til hovedtariffavtalen mellom LO/Fagforbundet og KS. Videre er det på det rene at utfallet av saken ikke vil ha formelle rettskraftsvirkninger for Samfunnsviterne m.fl. eller NITO og vil ikke være direkte avgjørende for deres tariffmessige rettigheter og

pplikter. Det som reelt anføres i partshjelpserklæringene er at bestemmelsene i HTA kapittel 1 punkt 4.2 og 4.2.1 er likelydende. Utfallet i sak nr. 31/2019 vil da kunne få presedensvirkninger for eventuelle egne søksmål fra partshjelperne. Det er ikke tilstrekkelig til å begrunne partshjelp, jf. Prop.134 L (2010–2011) s. 46. Hvorvidt dommen vil få virkninger for Samfunnsviterne m.fl. og NITO vil bero på kommunenes vurdering av dommens prejudikatsvirkning, og ikke rettsvirkningen.

- (23) Praktiske og prosessøkonomiske grunner tilsier at partshjelp ikke bør tillates for Samfunnsviterne m.fl. og NITO. Det er i samtlige partshjelpserklæringer varslet parts- og vitneførsel samt fremlagt protokoller som til dels omhandler andre kommuner enn de LO/Fagforbundet har stevnet i sak 31/2019. Det vil potensielt ha betydning for den praktiske gjennomføringen av hovedforhandlingen, herunder hvilken bevisføring som vil være nødvendig fra KS sin side for å belyse og kommentere det som tas opp av partshjelperne.
- (24) Det er på denne bakgrunn ikke grunnlag for partshjelp, verken etter § 46 første ledd bokstav a eller bokstav b.
- (25) **Arbeidsrettens merknader**
- (26) *Arbeidsretten* er kommet til at partshjelp fra Samfunnsviterne m.fl. og NITO til støtte for LO/Fagforbundet må tillates, og vil bemerke:
- (27) Innledningsvis vil Arbeidsretten for sammenhengens skyld, også vise til anførsler fra Delta, ved advokat Vegard Veggeland, i sak 32/2019. Advokat Veggeland viser særlig til KS' brev til fellesnemndene, jf. nedenfor i avsnitt 36. Det anføres også at uttalelser i forarbeidene til arbeidstvistloven, herunder henvisningen til ARD-2002-1, tilsier at ordlyden i arbeidstvistloven § 46 første ledd bokstav b, jf. bokstav a, må forstås slik at den nettopp tar sikte på å tillate partshjelp fra foreninger med parallelle avtaler, i motsetning til tvisteloven § 15-7 første ledd bokstav b som tillater partshjelp fra foreninger og offentlige organer som har som oppgave å fremme «særskilte interesser».
- (28) Arbeidstvistloven § 46 har bestemmelser om adgangen til partshjelp i saker for Arbeidsretten. Etter § 46 første ledd kan partshjelp tillates for den som har et reelt behov for at det ene parten vinner, begrunnet i egen rettsstilling, eller for arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoner som har slikt behov begrunnet i sine medlemmers rettsstilling.

- (29) Bestemmelsen om partshjelp var ny ved arbeidstvistloven av 2012. Forarbeidene presiserer at lovreguleringen ikke skulle innsnevre adgangen til partshjelp som var utviklet gjennom Arbeidsrettens praksis, jf. Prop. 134 L (2011-2012) s. 45.
- (30) Arbeidstvistloven § 46 første ledd er utformet etter mønster av tvisteloven § 15-7 første ledd bokstav a). Det er presisert i forarbeidene at tvistelovens bestemmelser på enkelte punkter går for langt, i forhold til de særlige hensyn som gjør seg gjeldende for Arbeidsretten. Det fremgår uttrykkelig at en tilsvarende bestemmelse som i tvisteloven § 15-7 første ledd bokstav b) ikke gjenfinnes i arbeidstvistloven, jf. Prop. 134 L (2011-2012) s. 46.
- (31) Det må legges til grunn at Samfunnsviterne m.fl. og NITO ønsker å tre inn som partshjelpere på vegne av sine medlemmer. Spørsmålet blir dermed hva som kreves for å oppfylle vilkåret om at foreningene må ha et reelt behov, begrunnet i medlemmenes rettsstilling, for at den ene parten vinner, jf. arbeidstvistloven § 46 første ledd bokstav b), jf. bokstav a).
- (32) Som eksempel på grunnlag for partshjelp etter arbeidstvistloven § 46 første ledd bokstav b) er det i forarbeidene vist til ARD-2002-1, jf. Prop. 134 L (2011-2012) s. 46. Den saken hadde også sitt utspring i HTA i KS-området, og Arbeidsretten tillot partshjelp for organisasjon med likelydende avtale som saksøker. I saken hadde LO reist søksmål mot KS og tolv kommuner med påstand om at KS og kommunene hadde brutt bestemmelsene i HTA i forbindelse med at kommunene flyttet tjenestepensjonsforsikringer fra Kommunal Landspensjonskasse (KLP) til andre forsikringsselskaper. LO hadde nedlagt påstand om at de saksøkte kommunene «plikter ... å gjenopprette forholdet til den felleskommunale pensjonsordningen» i KLP «eller på annen måte sørge for at det tariffstridige forhold opphører». Arbeidsretten la til grunn at de enkelte kommunenes avtaler med KLP og de øvrige forsikringsselskapene var forsikringsavtaler som omfattet og berettiget ansatte uten hensyn til organisasjonstilhørighet. En dom i samsvar med LOs påstand ville derfor kunne få betydning for hvilket selskap som for fremtiden vil stå som debitor i forhold til den enkelte pensjonist. I en slik situasjon hadde KFO klart grunnlag for partshjelp begrunnet i medlemmenes rettsstilling.
- (33) Som påpekt av KS, inngås det på det kommunale tariffområdet likelydende, men formelt sett selvstendige hovedtariffavtaler mellom KS og de enkelte forbund. Samfunnsviterne m.fl. og NITO har dermed ikke søksmålskompetanse når det gjelder avtalen som er inngått mellom LO/Fagforbundet og KS, jf. arbeidstvistloven § 35. Utfallet i saken for

Arbeidsretten vil heller ikke ha noen formell rettskraftsvirkning for andre enn partene i søksmålene. I og med at avtalene er likelydende, vil det imidlertid foreligge en prejudikatsinteresse.

- (34) I kravet til reelt behov begrunnet i egen eller medlemmenes rettsstilling ligger at det i utgangspunktet ikke er tilstrekkelig at utfallet i saken vil kunne ha presedens- eller prejudikatsvirkning, eller bare få indirekte faktiske følger for partshjelperen. På den andre siden ligger det i vilkåret om reelt behov i egen eller medlemmenes rettsstilling ikke et krav om at dommen må få rettskraftvirkninger, sml. Rt-2014-6 avsnitt 6.
- (35) Forhandlingene om hovedtariffavtalene i kommunal sektor foregår felles mellom KS og forhandlingssammenslutningene. Avtalene som til slutt inngås er likelydende for alle arbeidstakerorganisasjonene som inngår som avtalepart med KS, selv om det formelt sett er selvstendige avtaler. Det ligger uten tvil i dette systemet en intensjon om at avtalene skal forstås og praktiseres likt for alle som er bundet av dem, med mindre det er holdepunkter for noe annet. Det omfattende systemet med rundskriv om forståelse og praktisering av avtalebestemmelsene som KS utgir og formidler til kommunene, bekrefter denne oppfatningen.
- (36) Sentralt i saken er et brev som KS sendte til fellesnemdene for de nye kommunene 3. april 2019. Fellesnemdene er et organ opprettet med hjemmel i inndelingslova § 26 for å forberede og samordne arbeidet med kommunesammenslåinger. I brevet viser KS til bestemmelsen i HTA punkt 4.2.1 om kontoradministrasjonens arbeidstid, og at denne må ses i sammenheng med regelen i punkt 4.2 om 37,5 timers arbeidstid per uke. Av brevet fremgår videre følgende:

«Det følger av inndelingslova § 3 at et vedtak om sammenslåing innebærer at det etableres en ny enhet. Konsekvensene av at det etableres en ny enhet i forhold til arbeidstiden for kontoradministrasjonen vil være at det ikke foreligger en någjeldende ordinær arbeidstid for kontoradministrasjonen i de nye sammenslåtte kommunene. De ulike arbeidstidsordningene som måtte gjelde for kontoradministrasjonen i de sammenslåtte kommuner/fylkeskommuner vil dermed ikke ha føringer på hvilken arbeidstid som skal gjelde for den nye sammenslåtte kommunen.

Arbeidstiden for kontoradministrasjonen i den nye sammenslåtte kommunen/fylkeskommunen vil dermed følge hovedregelen om at arbeidstiden er 37,5 timer. Pausetiden skal legges utenfor arbeidstiden så lenge det foreligger tilfredsstillende pauserom og det ikke er nødvendig for tjenesten å være tilgjengelig for arbeidsgiver under spisepausen.

KS vil presisere at det ikke er anledning til å fastsette en annen arbeidstidsordning for kontoradministrasjonen i en sammenslått kommune eller fylkeskommune.»

- (37) Av brevet fremgår det at kommunene skal legge til grunn en felles forståelse om at HTAs bestemmelse om 37,5 timers arbeidsuke skal gjelde for alle i kontoradministrasjonen i alle

kommunene. Dette er et hovedspørsmål i saken. Både Akademikerne og NITO har tvister med KS om de samme spørsmålene, dels i de samme tre kommunene som er saksøkt ved siden av KS, og dels i andre sammenslåtte kommuner. KS' standpunkt om at bestemmelsene skal forstås og praktiseres likt for alle som er bundet av avtalen, tilsier at utfallet av saken vil få direkte betydning, uavhengig av organisasjonstilhørighet.

- (38) KS har i sine anførsler til partshjelpen vist til at spørsmålet om dommen vil få virkninger for Samfunnsviterne m.fl. og NITO, vil bero på kommunenes vurdering av dommens prejudikatsvirkning, og ikke rettsvirkningen. Dette gir en usikkerhet for Samfunnsviterne m.fl. og NITO om utfallet vil påvirke medlemmenes rettsstilling, som taler ytterligere for at foreningene har et reelt behov for å opptre som partshjelpere i saken. En slik reell mulighet for at dommen vil påvirke medlemmenes rettsstilling, tilsier at det er grunnlag for partshjelp, sml. Rt-2005-831.
- (39) Partshjelperne trer inn i saken slik den står, jf. arbeidstvistloven § 46 fjerde ledd. Søksmålet er anlagt mot KS og tre konkrete kommuner. Partshjelperne vil dermed ikke kunne bringe inn andre kommuner, men vil kunne bidra til å opplyse saken, slik den er anlagt. Arbeidsretten legger til grunn at partshjelperne også i fortsettelsen vil samordne sine prosesshandlinger, samarbeide med partene de er trådt inn til støtte for og ikke bidra til å gjøre saken mer omfattende enn nødvendig. Selv om partshjelp ikke avskjærer adgangen til eget saksanlegg, legger Arbeidsretten til grunn at behovet for dette vil være mindre når partshjelp tillates. Prosessøkonomiske hensyn taler derfor også for at partshjelp bør tillates.
- (40) Kjennelsen er enstemmig.

SLUTNING

Partshjelp fra Samfunnsviterne, Juristforbundet, Tekna, Naturviterne, AFAG, Econa og NITO tillates.

Jakob Wahl
(sign.)

Eli Mette Jarbo
(sign.)

Sveinung Koslung
(sign.)

Tor-Arne Solbakken
(sign.)

Kirsti Vassbotn
(sign.)

Roger hansen
(sign.)

Jorunn Matre Estensen
(sign.)

Rett utskrift bekreftes: